

Αγγειακά εγκεφαλικά επεισόδια σχετιζόμενα με λοίμωξη COVID-19 σε νέους ασθενείς

Όλο και περισσότερες μελέτες περιγράφουν την ευρεία νευρολογική σημειολογία που σχετίζεται με λοίμωξη COVID-19. Με άρθρο τους στο επιστημονικό περιοδικό *The Lancet Neurology* 19(9);P713-715 (COVID-19 related stroke in young individuals) οι J.T. Fifi και J. Mocco σχολιάζουν ειδικά την εμφάνιση οξέων εγκεφαλικών συμβαμάτων σε νέους ασθενείς με λοίμωξη COVID-19. Οι Ιατροί της Θεραπευτικής Κλινικής της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ, **Ιωάννης Ντάνας**, **Μαρία Γαβριατοπούλου** και **Θάνος Δημόπουλος** (Πρύτανης ΕΚΠΑ) συνοψίζουν τα σημαντικότερα σημεία του άρθρου. Σύμφωνα με τα τρέχοντα δεδομένα, ο νέος κορωνοϊός SARS-CoV-2 είναι πολύ πιθανότερο να προκαλέσει θρομβωτικά αγγειακά συμβάματα, συμπεριλαμβανομένου και του αγγειακού εγκεφαλικού επεισοδίου, συγκριτικά με άλλους κορωνοϊούς και άλλες ιώσεις. Πιο συγκεκριμένα, ο κίνδυνος για αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο είναι 7.6 φορές υψηλότερος σε ασθενείς με COVID-19 συγκριτικά με ασθενείς που πάσχουν από γρίπη. Το αναφερόμενο ποσοστό των ασθενών με λοίμωξη COVID-19 που εμφανίζουν αγγειακή εγκεφαλική νόσο κυμαίνεται από 1% έως 6%, το οποίο βεβαίως μεταφράζεται σε χιλιάδες ασθενείς καθώς τα συνολικά κρούσματα παγκοσμίως συνεχίζουν να αυξάνονται.

Οι προτεινόμενοι παθοφυσιολογικοί μηχανισμοί συμπεριλαμβάνουν την κατάσταση υπερπηκτικότητας λόγω της συστηματικής φλεγμονής και της «καταιγίδας κυτταροκινών», την μετα-λοιμώδη ανοσολογική απόκριση, καθώς και την άμεση βλάβη του ενδοθηλίου των αγγείων από το SARS-CoV-2 (ενδοθηλίτιδα ή ενδοθηλιοπάθεια), η οποία οδηγεί σε θρόμβωση των αγγείων, συμπεριλαμβανομένων και των αγγείων του εγκεφάλου.

Μια ενδιαφέρουσα παρατήρηση είναι ότι σε περιοχές με υψηλή επίπτωση κρουσμάτων COVID-19 αυξήθηκε ο αριθμός των διαγνώσεων κρυπτογενούς αγγειακού εγκεφαλικού επεισοδίου, δηλαδή ασθενείς με κλινική συμπτωματολογία αγγειακού εγκεφαλικού επεισοδίου χωρίς τα τυπικά ευρήματα από τον απεικονιστικό και εργαστηριακό έλεγχο. Κατά τη χρονική περίοδο 23 Μαρτίου έως 7 Απριλίου 2020 οι συγγραφείς του άρθρου, που εργάζονται σε νοσοκομεία στη Νέα Υόρκη των ΗΠΑ, αναφέρουν ότι 5 ασθενείς μικρότεροι των 50 ετών προσήλθαν με αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο σε μεγάλο αγγείο του εγκεφάλου. Όλοι ήταν θετικοί στον νέο κορωνοϊό SARS-CoV-2 ενώ δεν είχαν όλοι παράγοντες κινδύνου για αγγειακά συμβάματα. Επιδημιολογικά, αυτό αποτελεί μια αύξηση των εγκεφαλικών επεισοδίων σε αυτή την ηλικιακή ομάδα κατά 7 φορές συγκριτικά με τα προηγούμενα χρόνια. Η εργαστηριακή εικόνα των ασθενών ήταν ενδεικτική μιας κατάστασης υπερπηκτικότητας. Αυτή η παρατήρηση οδηγεί στη θεωρία ότι η λοίμωξη από το νέο κορωνοϊό SARS-CoV-2 πιθανότατα σχετίζεται με την εμφάνιση αγγειακού εγκεφαλικού επεισοδίου σε αυτούς τους νέους ασθενείς. Επιπλέον δεδομένα από άλλες ερευνητικές ομάδες στη Νέα Υόρκη των ΗΠΑ αλλά και στο Παρίσι της Γαλλίας δείχνουν ότι ασθενείς με COVID-19 που εμφανίζουν εικόνα αγγειακού εγκεφαλικού επεισοδίου έχουν μέση ηλικία τα 59 έτη, ενώ η μέση ηλικία των ασθενών αυτών χωρίς COVID-19 είναι τα 74 έτη.

Συμπερασματικά, όλο και περισσότερα δεδομένα υποδεικνύουν την ύπαρξη συσχέτισης μεταξύ της λοίμωξης COVID-19 και της εμφάνισης αγγειακού εγκεφαλικού επεισοδίου σε νέους ασθενείς που δεν έχουν άλλους τυπικούς παράγοντες κινδύνου για αγγειακή νόσο. Οι ερευνητές υποστηρίζουν ότι σε κατά τα λοιπά υγιείς νέους ασθενείς που προσέρχονται με

αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο κατά της διάρκεια της πανδημίας COVID-19 θα πρέπει να γίνεται έλεγχος ανίχνευσης του νέου κορωνοϊού SARS-CoV-2. Επιπλέον ασθενείς με διεγνωσμένη λοίμωξη COVID-19 και ήπια συμπτώματα που εμφανίζουν νέα νευρολογικά σημεία ή/και συμπτώματα θα πρέπει να διερευνώνται πλήρως για αγγειακό εγκεφαλικό σύμβαμα.